

„A csillagkapu alatt megállok”; „Mondják: a nővény tudja jól, mi az: lenni”; „Szeretem... szívemben Pessoa bolyongását”; „Az ég kéklő baldacin, reszket”; „lángoló zászlókkal lassan közeledik a félelem”; „igazulásához énekelhető a világ!”; „Virágzik egy félsikoly”; „pusmogás-patak folyik”; „az ősz égről pereg már a festék”; „hallgatni a csendet, a lombok sóhajtását”; „egy lángoló oroszlán bő sörényében alszol”; „ível a magyar szó égnek magasába”; „az alkonyi napra hullottak lila istenfoltok”; „És lehet-e folyékony a fény?”; „a végtelenség tömbjei tompán visszhangzanak”; „Ének a szíven – fény a fán”; „félek, virággá változom”; „Így szavak félnek fehérben”; „értem is gyertyát gyújt az Isten”; „az arcukon átra-

gyogysz málnavészes glória”; „hatalmas huzat kél, hazafújja rólam a holdfényt”; „a szomj oldhatatlan kristályai kiütnek rajtad vadul”; „az emlékek mind jövőidők”; „remény riszál, szép rosszleány”; „a kéken bomló selyemkendő füstté lobban ujjaim hidegétől”.

Mennyi szép képtelenség! Micsoda öröm az olvasónak: megszabadulni a vak logika béklyóitól! Milyen szélesre tárulhat a metafizikai világ kapuja! Hogy zúgnak a szavak, hogy csendülnek a mondatok, ha megváltozik a köznapi jelentésük!

Játsszunk el a gondolattal: ha összefüggő szöveg-gé szerkesztenénk az idézett lírai helyeket, megkaphatnánk a mai magyar költészet esszenciává sűrített tömény oldatát.

Hegedűs Imre János

„Hová repít gyöngeszárnád?” Fecske Csaba:
Szárnyaim nőnének,
Széphalom
Könyvműhely, 2016.

A *Szárnyaim nőnének* című kötetnek már a címválasztása is roppant szellemes – különösen annak ismeretében, hogy a szerzőt „Fecskének” hívják. Ám ha a könyv címadó darabját elolvassuk, Weöres Sándor híres gyermekverse, a *Buba éneke* is nyomban eszünkbe juthat. Fecske írása pontosan rímel a weöresi gondolatra: „Ó, hogyha elmennék, / mindig visszavágynék, / sehol a világon / nyugtot nem találnék”.

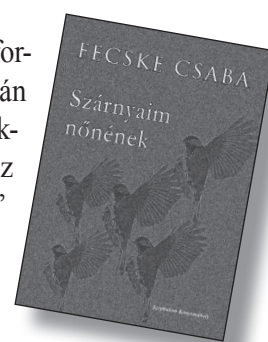
A szerző nem érezte szükségét annak, hogy a kötet írásait ciklusokba rendezze. Helyette egy izgatón hömpölygő versfolyamot kap kézbe az olvasó, ahol a humor, a derű váltakozik a finomhangolású érzelmi megközelítésekkel. Gyermekversek – mondanánk, látva a témaválasztást és a könnyed, játékos nyelvezetet. A könyv azonban korántsem csak gyermekkézbe való. Inkább afféle kiegészítő mozaik a költő korábbi tematikus válogatásai (a *Visszalopott idő* című szonettgyűjtemény, az istenes verseket tartalmazó *Akinek arcát viselem* és a testi-lelki szerelmet megéneklő költeményekből összeállított *A hús pogány éneke* című kötet) mellé.

A természet, az idő és az ember bonyolult egymásra hatása tematizálódik ezekben az írásokban. A legtöbb versben az ember csupán külső szemlélő-

ként van jelen. Olykor mégis előfordul, hogy a szubjektum nem pusztán megfigyelő, hanem a költemény aktív szereplője is lehet. Például: „Az utcán füttyörésző gyerek / ögyeleg” (*Naptár*), „Fényből képet szó szemem” (*Lázasan*), „A jégen nap-hosszat / lurkók korcsolyáznak” (*A Ménes-patak télen*).

Egy gyorsan pörgethető időbeli áttekintéssel (*Naptár*) indul a kötet. Az egymás után sorjázó hónapok mindegyike kapott valamilyen frappáns jellemzést. A költő vagy a lírai én – megszólítás, illetve kérdés formájában – nemegyszer az olvasót is közvetlenül bevonja ezekbe a szövegekbe. „Tömje már be valaki / a szél orrlíkat” – hangzik például a *Január* ukáza. S mellette ott az októberi kérdés: „Virít a Bükkben az őszike, / szemem színét szemed örzi-e?” A költő személyes jelenléte egyébként feltűnően gyakori a *Naptár* darabjaiban. Jellemző példa erre a *December* című költemény, amelyben Fecske megörökíti egy jégen csúszkáló gyerek hasra esését, majd hozzáteszi: „gyerekkoromra emlékezik a térdem”.

Vannak visszatérő motívumok, ismétlődő szereplők, illetve helyszínek a kötetben. A szülőföld emlékét idéző Ménes-patak például több versben is megjelenik: „Rekettyék közt fut a Ménes, / kőbe botlik, nagyot csobban. / Melege van már a Napnak: / megmártózik a habokban” (*A Ménes-patak*). S ellentétpárként ott szerepel a téli pillanatfelvétel is: „Befagyott a Ménes: / hosszú ezüstszalag, / felvégből alvège / mozdatlan szalad” (*A Ménes-patak télen*).

A versekben fontos szerephez jut a költő szülőfaluja és gyermekéveinek színhelye, Szögliget, de mellette fel-feltűnnek az alkotó felnőttkorának meghatározó terei is. Hangsúlyozni kell, hogy Fecske Csabánál nincsenek szigorú értelemben vett tájleírások: költeményei sokkal inkább a költő természetéhez való viszonyát, az ember és a világ bensőséges kapcsolatát tükrözik.

Tájak, napszakok, évszakok, növények, állatok – ezek jelentik a versek középponti magját. Körük szerveződik a játékosan izgalmas versszövet. A többnyire vidám hangulatú, könnyed, dallamos, ritmusos költeményekbe azonban időnként beszivárog néhány komor és fájó mondat is: „anyóka szívét pára fújja be / [...] / Anyóka hangja / levélzizegés, / Anyóka szája / mint a seb, ha fáj” (*Tücsök*).

Figyelemre méltó az is, hogy a természetimádó alkotó aprólékos pontosságú megfigyelései, s az ezekből levezetett párhuzamok olykor kifejezetten megrendítő képekben összegződnek (például a *Seb* című versben: „Még föl se nyílt, / máris behegedt / a vizen / a sirálysárny ütötte seb. / Füllel nem is hallható, / amint felszisszen a tó.”)

Míg a földet túró remeteéletű vakond az életerőt mutatja, s a lepkebálban szunyogbanda muzsikál, jó néhány versben felbukkan a pusztulás, az elmúlás felsötétlő gondolata – néha a legváratlanabb pillanatban. A *Fényben* című vers például, amellet, hogy „tékozló ragyogást” emleget – ezzel mintegy előrevetítve a véget –, az alábbi sorokkal zárul: „bibék közt egy bogár barangol, / parányi szemébe költözöm. // bogárrá változom eltűnök, / nem látsz hát azt hiszed nem vagyok, / pedig ha ebben a kertben jársz, / csöndemet örökké hallhatod.” Mert minden, ami élő, egyben véges is, s a születés pillanatától az elmúlás felé közelít: „virág nyit – halni készülődik” (*Vadvirágok*).

Az olvasó – mindezt végiggondolva – akaratlanul is arra a következtetésre jut, hogy a kötet egésze mintegy kifejti azt, amit a nyitó képsor, a már idézett *Naptár* című versfüzér még csak felvázolt. A költemények sorrendisége nem esetleges: a kötet íve a tavasztól a tél, a születéstől a halál, a hangtól a némaságig húzódik (az utolsó költemény, a *Körmet mereszti* zárósora: „Egy-egy kósza hang... majd hosszú némaság”).

Így a *Szárnyaim nőnének* versvilágában összességében erőteljes nyomatékot kap az elmúlás képzete – ahogy ezt a könyvnek a hónapokat idéző nyitódarabjaiban is láthattuk: „lejárta szavatossága már a zöldnek, / vándormadarak országútja az ég” (*Szeptember*); „Közeleg a tél, a lomb belereszket, / menekíti a vágyat a tested” (*Október*), „alszik a dal a madár szívében” (*November*).

Fecske Csaba remekül bánik a szavakkal, szövegeihez mesterien teremti meg a formát. Poétikai megoldásai sokszínűek, a legkevésbé sem kiszámíthatóak: hol a mondókák egyszerű, gyermekien kedves világát idézi meg (*Lepkehívogató*), hol pedig elvontabb kifejezőmódra törekszik (például *Hattyú* című versében, amelyben zoológiai megfigyeléseit szimbolista költői minták nyomán esztétizálja át: „Társtalanul, csöndesen / úszik a vízen. / Hószín toll, királyi nyak – / koldusként lehulló kenyérdarabra csap”). Üde színfoltja a kötetnek a vándormadarak csapatát mintázó, feszített ritmusú képvers (*Madarak*), illetve a Weöres Sándor kísérleti alkotásaira emlékeztető, verssorok ismétlésére épülő *Nem jön senki* című költemény is.

A kötet több darabja korábban gyermekeknek szánt összeállításokban jelent meg. Ez a mostani válogatás azonban – minden játékosága és gyermeki őszintesége mellett – különleges érzelmi töltést és a felnőttek számára is érvényes eszmei tartalmakat hordoz.

Oláh András

Látogasson el a Magyar Napló webáruházába, ahol kedvezményes áron vásárolhatja meg kiadványainkat:

Vers • Próza • Dráma • A Magyar Irodalom Zsebkönyvtára • Nyitott Műhely albumsorozat • Mesekönyvek
Németh László irodalomtörténete • Ismeretterjesztő könyvek • Műfordítások • Művészeti albumok • Szociográfia
Irodalomtörténet, tanulmány, esszé • Antológiák

► www.magyarnaplo.hu